

Versiune anonimată

Traducere

C-707/21 – 1

Cauza C-707/21

Cerere de decizie preliminară

Data depunerii:

24 noiembrie 2021

Instanța de trimitere:

Cour de cassation (Franța)

Data deciziei de trimitere:

17 noiembrie 2021

Recurentă:

Recamier SA

Intimat:

BR

împotriva

HOTĂRÂRII COUR DE CASSATION, PREMIÈRE CHAMBRE CIVILE
[CURTEA DE CASAȚIE, CAMERA ÎNTÂI CIVILĂ]
DIN 17 NOIEMBRIE 2021

Societatea Recamier, societate comercială pe acțiuni, al cărei sediu este [omissis] în Luxemburg (Luxemburg), a formulat [omissis] recurs [omissis] împotriva hotărârii pronunțate la 4 iunie 2019 de cour d'appel de Versailles (12^e chambre) [Curtea de Apel din Versailles (Camera a 12-a)], în litigiul cu BR, cu domiciliul [omissis] în La Garenne-Colombes, intimat.

[omissis]

[omissis] [mențiuni privind procedura]

[P]remière chambre civile de la Cour de cassation [Camera întâi civilă a Curții de Casație], [omissis] [compunere], după deliberări în conformitate cu legea, a pronunțat prezenta hotărâre.

Situația de fapt și procedura

- 1 Potrivit hotărârii atacate (Versailles, 4 iunie 2019), pronunțată în urma unei trimeri spre rejudecare după casare (1^{re} Civ., 4 iulie 2018, recurs nr. 17-20.610), societatea luxemburgheză Recamier l-a chemat în judecată pe BR în fața instanțelor luxemburgheze pentru plata unor sume, invocând deturnări de active săvârșite de acesta în exercitarea funcției sale de administrator. Prin hotărârea din 11 ianuarie 2012, cour d’appel de Luxembourg [Curtea de Apel din Luxemburg] a declarat această cerere nefondată. Ea a considerat că, întrucât greșelile invocate erau cele ale unui administrator în exercitarea mandatului său, răspunderea BR era de natură contractuală și, prin urmare, cererea care se întemeia în mod expres pe răspunderea cvasidelictuală trebuia declarată inadmisibilă prin aplicarea principiului necumulării răspunderii contractuale și a celei delictuale.
- 2 La 24 februarie 2012, societatea Recamier l-a chemat în judecată pe BR în fața tribunal de commerce de Nanterre [Tribunalul Comercial din Nanterre] pentru plata aceluiași sume, ca urmare a aceluiași fapte, în temeiul dispozițiilor dreptului luxemburghez referitoare la răspunderea contractuală.
- 3 Prin hotărârea atacată, cour d’appel [Curtea de Apel] a declarat inadmisibilă acțiunea societății Recamier, pentru motivul că instanțele luxemburgheze trebuiau să aprecieze autoritatea de lucru judecat în raport cu legea franceză de procedură, potrivit căreia reclamantului îi revine obligația de a prezenta din procedura referitoare la prima cerere toate motivele pe care le consideră de natură să o justifice (norma numită de concentrare a motivelor). Aceasta a dedus de aici că, întrucât părțile, calitatea lor și lucrul solicitat erau identice în procedura care a condus la pronunțarea hotărârii cour de Luxembourg [Curtea din Luxemburg] și în prezenta procedură, iar cererea de despăgubiri era întemeiată pe aceeași cauză, și anume deturnările de active reproșate lui BR, societatea Recamier nu avea dreptul să invoce un temei juridic diferit de cel pe care se abținuse să îl invoce în timp util.

Texte aplicabile

Dreptul Uniunii

- 4 Articolul 33 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială, numit „Bruxelles I”, prevede:

„O hotărâre pronunțată într-un stat membru este recunoscută în celelalte state membre fără să fie necesar să se recurgă la vreo procedură specială.”

Dreptul național

5 Articolul 480 din Codul de procedură civilă prevede:

„Hotărârea care se soluționează, în principal, în dispozitivul său, în tot sau în parte, sau cea care se pronunță asupra unei excepții de procedură, a unei cauze de inadmisibilitate sau a oricărui alt incident are, de la pronunțarea sa, autoritate de lucru judecat cu privire la contestația pe care o soluționează.

Prin „principal” se înțelege obiectul litigiului, astfel cum este stabilit la articolul 4.”

Articolul 4 primul paragraf din același cod prevede:

„Obiectul litigiului este determinat de pretențiile părților.”

6 Articolul 1351, devenit articolul 1355 din Codul civil, prevede:

„Autoritatea de lucru judecat nu se aplică decât cu privire la ceea ce a făcut obiectul deciziei. Trebuie ca lucrul solicitat să fie același, ca cererea să fie întemeiată pe aceeași cauză, să fie între aceleași părți, și să fie formulată de ele și împotriva lor în aceeași calitate.”

7 Potrivit jurisprudenței Cour de cassation [Curtea de Casație] începând cu o hotărâre a assemblée plénière [Curtea de Casație, Plen] din 7 iulie 2006 (recurs nr. 04-10.672, Bull. civ. nr. 8), revine recurentului obligația de a prezenta din procedura referitoare la prima cerere toate motivele pe care le apreciază a fi de natură să o justifice. Recurentul nu are dreptul să conteste identitatea de cauză a două cereri, invocând un temei juridic pe care se abținuse să îl invoce în timp util. Se opune astfel autorității de lucru judecat o parte care acționează în temeiul răspunderii contractuale pentru a obține repararea unui prejudiciu, în condițiile în care cererea sa de reparare a aceluiași prejudiciu pe un temei delictual a fost respinsă printr-o hotărâre definitivă a unei instanțe în fața căreia nu fusese invocată răspunderea contractuală (2^e Civ., 25 octombrie 2007, recurs nr. 06-19.524, Bull. 2007, II, nr. 241).

Poziția părților

8 Societatea Recamier susține că autoritatea de lucru judecat a deciziei luxemburgheze nu trebuie apreciată din perspectiva dreptului francez, ci trebuie apreciată fie în raport cu o interpretare autonomă a acestei noțiuni în dreptul Uniunii, fie în raport cu dreptul luxemburghez, din moment ce recunoașterea unei hotărâri străine în statul solicitat nu îi poate permite să producă mai multe efecte

pe care nu le are în statul său de origine, iar dreptul luxemburghez nu cunoaște principiul concentrării motivelor.

- 9 BR susține că, în temeiul unei norme de drept internațional public, fiecare stat are o competență exclusivă în stabilirea propriei organizări interne, cu alte cuvinte în constituirea a diverse organe, repartizarea competențelor între ele și elaborarea normelor lor de funcționare, astfel încât dreptul procesual este în mod necesar cel al legii forului, iar normele privind conflictul de legi nu se aplică în această materie.
- 10 Avocatul general concluzionează, în principal, în sensul aplicării dreptului luxemburghez și, în subsidiar, în sensul unei trimiteri preliminare.

Motive care justifică trimiterea preliminară

- 11 Pe de o parte, Curtea de Justiție a Comunităților Europene a declarat „că o hotărâre străină recunoscută în temeiul articolului 26 din Convenția [de la Bruxelles] trebuie să producă în principiu, în statul solicitat, aceleași efecte cu cele pe care le are în statul de origine” (CJCE, Hotărârea din 4 februarie 1988, Hoffmann, 145/86).
- 12 Pe de altă parte, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a stabilit principiul unei definiții autonome a noțiunii de autoritate de lucru judecat în dreptul Uniunii (CJUE, Hotărârea din 15 noiembrie 2012, Gothaer Allgemeine Versicherung și alții, C-456/11, punctele 39 și 40) după cum urmează:

„Cerința uniformității în aplicarea dreptului Uniunii impune ca întinderea precisă a acestei restricții să fie definită mai degrabă la nivelul Uniunii decât să depindă de diferitele norme naționale referitoare la autoritatea de lucru judecat.

Or, noțiunea de autoritate de lucru judecat în dreptul Uniunii nu se referă numai la dispozitivul hotărârii judecătorești în cauză, ci se extinde și la motivarea acesteia, care constituie suportul necesar al dispozitivului său și, din această cauză, nu poate fi disociată de acesta din urmă [a se vedea în special Hotărârea din 1 iunie 2006, P & O European Ferries (Vizcaya) și Diputación Foral de Vizcaya/Comisia, C-442/03 P și C-71/03 P, Rec., p. I-4845, punctul 44, și Hotărârea din 19 aprilie 2012, Artegoda/Comisia, C-221/10 P, punctul 87].”

- 13 Cour [de cassation] [Curtea de Casație] ridică problema dacă definiția autonomă a autorității de lucru judecat privește toate condițiile și efectele acesteia sau dacă unele dintre ele pot fi stabilite de legea instanței sesizate și/sau de legea instanței care a pronunțat decizia.
- 14 În prima ipoteză, instanța de trimitere se întreabă dacă trebuie să se considere că două cereri formulate în fața instanțelor din două state membre, având în vedere definiția autonomă a autorității de lucru judecat, au aceeași cauză atunci când recurentul invocă fapte identice, dar motive de drept diferite.

- 15 Aceasta ridică în special problema dacă trebuie să se considere că două cereri întemeiate una pe răspunderea contractuală, iar cealaltă pe răspunderea delictuală, dar bazate pe același raport juridic, precum executarea unui mandat de administrator, au „aceeași cauză” în sensul jurisprudenței Gubisch Maschinenfabrik (CJCE, 8 decembrie 1987, 144/86).
- 16 În cea de a doua ipoteză, Curtea [de cassation] [Curtea de Casație] ridică problema dacă articolul 33 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 44/2001[,] în temeiul căruia s-a statuat că o hotărâre judecătorească trebuie să circule în statele membre cu aceeași întindere și aceleași efecte cu cele pe care le are în statul membru în care a fost pronunțată[,] impune raportarea la legea instanței de origine sau dacă autorizează, în ceea ce privește consecințele procedurale aferente, aplicarea legii instanței solicitate.

PENTRU ACESTE MOTIVE, Curtea:

Având în vedere articolul 267 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene;

ADRESEAZĂ Curții de Justiție a Uniunii Europene următoarele întrebări:

„1°/ Articolul 33 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială, numit «Bruxelles I», trebuie interpretat în sensul că definiția autonomă a autorității de lucru judecat privește toate condițiile și efectele acesteia sau unele dintre ele pot fi stabilite de legea instanței sesizate și/sau de legea instanței care a pronunțat decizia?

2°/ În prima ipoteză, trebuie să se considere că cererile formulate în fața instanțelor din două state membre, având în vedere definiția autonomă a autorității de lucru judecat, au aceeași cauză atunci când reclamantul invocă fapte identice, dar motive de drept diferite?

3°/ Trebuie să se considere că două cereri întemeiate una pe răspunderea contractuală, iar cealaltă pe răspunderea delictuală, dar bazate pe același raport juridic, precum executarea unui mandat de administrator, au aceeași cauză?

4°/ În cea de a doua ipoteză, articolul 33 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 44/2001, în temeiul căruia s-a statuat că o hotărâre judecătorească trebuie să circule în statele membre cu aceeași întindere și aceleași efecte cu cele pe care le are în statul membru în care a fost pronunțată, impune raportarea la legea instanței de origine sau autorizează, în ceea ce privește consecințele procedurale aferente, aplicarea legii instanței solicitate?[""]

[omissis]

[omissis] [suspendarea procedurii, aspecte de procedură națională]